

Sağlıkla İlgili Bölümlerde Okuyan Üniversite Öğrencilerinin Kültürlerarası Duyarlılıkları ve İlişkili Bazı Faktörler

Intercultural Sensitivity of University Students Studying At Health-Related Departments and Some Associated Factors

Gülbahar Korkmaz Aslan¹ , Asiye Kartal¹ , Türkan Turan² , Gülay Taşdemir Yiğitoğlu³ , Sultan Kayan⁴

DOI: 10.26650/FNJN420577

ORCID IDs of the authors: G.K.A. 0000-0003-0763-3671; A.K. 0000-0001-7475-0013; T.T. 0000-0002-8427-672X; G.T.Y. 0000-0002-8075-7155; S.K. 0000-0001-8955-0292.

¹Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye

²Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye

³Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ruh Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye

⁴Yüksek Lisans Öğrencisi, Denizli, Türkiye

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Gülbahar Korkmaz Aslan,
Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye

E-posta/E-mail: gulbahark@pau.edu.tr

Geliş tarihi/Date of receipt: 03.05.2018

Kabul tarihi/Date of acceptance: 22.03.2019

Cite this article as: Korkmaz-Aslan, G., Kartal, A., Turan, T., Taşdemir-Yiğitoğlu, G. ve Kayan, S. (2019). Intercultural sensitivity of university students studying at health-related departments and some associated factors. *FNJN Florence Nightingale Journal of Nursing*, 27(2): 188-200. <https://doi.org/10.26650/FNJN420577>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

ÖZ

Amaç: Bu çalışma, sağlıkla ilgili bölümlerde okuyan öğrencilerin kültürel duyarlılık düzeylerini ve bazı ilişkili faktörleri belirlemek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Araştırma kesitsel tipte yapıldı. Araştırmanın evrenini, bir devlet üniversitesinin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümü, fizik tedavi ve rehabilitasyon yüksekokulu ve tıp fakültesinde öğrenim gören 1. ve 4. sınıfta okuyan 1127 öğrenci oluşturdu. Örneklemi, araştırmaya katılmayı kabul eden 523 öğrenci oluşturdu. Araştırmanın verileri tanıtıcı bilgi formu ve Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği ile toplandı. Verilerin analizinde sayı, yüzdeler dağılımları, ortalama, standart sapma, t testi, tek yönlü varyans analizi kullanıldı.

Bulgular: Çalışmada, öğrencilerin yaş ortalamasının 21.15±2.3 olduğu, %68.8'nin kadın ve %50.3'ünün 4. sınıfta olduğu belirlendi. Ayrıca %48.2'si hemşirelik bölümü, %32.3'ü tıp fakültesi ve %19.5'i ise fizik tedavi ve rehabilitasyon öğrencisiydi. Öğrencilerin kültürel duyarlılık puan ortalamasının 3.88±0.64 olduğu belirlendi. Kız öğrencilerin, farklı kültürden insanlarla etkileşimi olanların, eğitimleri süresince mesleklerine ilişkin görüşleri pozitif yönde değişenlerin, yurt dışı öğrenci değişim programlarına katılmak isteyen ve yabancı dil bilenlerin kültürel duyarlılıklarının daha yüksek olduğu belirlendi (p<0.05).

Sonuç: Bu çalışmada; öğrencilerin kültürel duyarlılığı iyi düzeyde bulundu. Ayrıca cinsiyet, farklı kültürden insanlarla etkileşim içinde olma, öğrenci değişim programlarına katılmak isteme ve yabancı dil bilme değişkenleri kültürel duyarlılıkla ilişkili bulundu. Bu sonuçlara dayanarak; öğrencilerin farklı kültürlerden gelen bireylerle etkileşimde bulunabilecekleri fırsatlar yaratılması, dil yeterliliğinin geliştirilmesi için desteklenmesi ve yurt dışı öğrenci değişim programlarına daha fazla öğrenci katılımının sağlanması için işbirliklerin artırılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Fizik tedavi ve rehabilitasyon, hemşirelik, kültürlerarası duyarlılık, tıp, üniversite öğrencisi

ABSTRACT

Aim: This study was carried out to determine cultural sensitivity levels and affecting factors among the students who were studying at health-related departments.

Method: The study had a cross-sectional design. The universe of the study consisted of 1127 students who were studying at 1st and 4th years in nursing department of institute of health sciences, school of physical therapy and rehabilitation and medical faculty of a state university. 523 students who agreed to participate in the study and who were attending school on the day of data collection constituted the sample of the study. The data of the study were collected using a socio-demographic data form and Intercultural Sensitivity Scale. Descriptive statistics were used in data analysis. In addition, t test was used in paired groups, and one-way variance analysis (ANOVA) was used in more than two groups.

Results: The mean score of the students from Intercultural Sensitivity Scale was found to be 3.88±0.64. It was determined that cultural sensitivity was higher among the students who had interaction with people from different cultures, whose opinions about their jobs changed positively during their education, who wanted to attend student exchange programs and who spoke a foreign language (p<0.05).

Conclusion: In this study, the cultural sensitivity level of the students was found to be at a good level. In addition, gender, interaction with people from different cultures, participation in student exchange programs and knowledge of a foreign language were found to have a bearing on cultural sensitivity. Based on these results, the promotion of collaborations which would create opportunities allowing students to interact with individuals from different cultures might be offered. This would support them in the improvement of their language qualifications and would enable participation of more students in student exchange programs abroad.

Keywords: Intercultural sensitivity, medicine, nursing, physical therapy and rehabilitation, university students

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Globalization has urged us to evaluate whether or not we bring cultural sensitivity into education and practices in the field of health thus allowing us to meet the needs of various populations while at the same time changing demographic dispositions (Ruddock & Turner, 2007). Culture-sensitive care is one of the important factors in decreasing disparities in the presentation of healthcare services. It is therefore very important for graduate university students studying at health-related departments to improve their cultural sensitivity (Meydanlioglu, Arıkan & Gözüm, 2015; Ruddock & Turner, 2007). Identification of cultural sensitivity levels of the students and factors affecting this may help to develop effective strategies regarding the duration and method of education given about culture.

Aim: This study was carried out to determine cultural sensitivity levels and affecting factors among students studying at a university's medical faculty, nursing department in the faculty of health sciences and the school of physical therapy and rehabilitation.

Method: The study had a d cross-sectional design. The universe of the study was composed of 1st and 4th year students who were studying at the nursing department in the faculty of health sciences, the school of physical therapy and rehabilitation and the faculty of medicine belonging to a state university. The universe of the study consisted of 1127 students who were studying at 1st and 4th years in nursing department of institute of health sciences, school of physical therapy and rehabilitation and medical faculty of a state university. 523 students who agreed to participate in the study and who were attending school on the day of data collection constituted the sample of the study. The data of the study were collected using a socio-demographic data form and Intercultural Sensitivity Scale (ISS) that was developed by Chen and Starosta (2000) and adapted for Turkish use by Bulduk et al. (2011). The scale includes five emotional subscales that are required for intercultural sensitivity. These subscales are interaction engagement, respect for cultural differences, interaction confidence, interaction enjoyment and interaction attentiveness. The data of the study were collected between April-May 2017. Before the study, ethics committee approval was obtained from the ethics committee of the university's medical faculty. All students participating in the study gave their informed consent. Descriptive statistics were used in the data analysis. In addition, t test was used in paired groups, and one-way variance analysis (ANOVA) was used in more than two groups. Significance level was used as 0.05.

Results: In this study, the mean age of the students was 21.15 ± 2.3 years old; 68.8% were females, 48.2% of the students were students in nursing, 32.3% were in medical school and 19.5% were in physical therapy and rehabilitation. The majority of the students (71.9%) stated that they interacted with people from other cultures, nearly half of them (49.1%) said that they speak a foreign language and more than half of them (67.3%) declared that they wanted to attend student exchange programs. In addition, more than half (63.1%) declared that they have not received any education about culture and 66.5% said that they wanted to work abroad. The mean score of the students from Intercultural Sensitivity Scale was found to be 3.88 ± 0.64 . In the study, gender was also found to affect the subscales of interaction engagement, respect for cultural differences and interaction attentiveness besides total score of cultural sensitivity ($t=2.410$, $p=0.01$). The mean score of female students was found to be significantly higher than that of male students. While the mean cultural sensitivity scores of the students were not affected by their willingness to choose that department or not, it was determined that total cultural sensitivity scores ($F=3.920$, $p=0.020$) as well as interaction confidence ($F=5.013$,

$p=0.007$) and interaction enjoyment ($F=4.397$, $p=0.013$) subscale scores were found to be significantly higher among the students whose perspectives for their jobs have changed in a positive direction during education. In this study, it was determined that the total cultural sensitivity score and all subscale scores ($F=7.719$, $p=0.000$) of the students who interacted with people from different cultures were found to be significantly higher. Similarly, the total cultural sensitivity score ($F=3.924$, $p=0.000$) and scores of all subscales except interaction enjoyment were found to be significantly higher among the students who wanted to attend student exchange programs ($p=0.000$). Among the students who spoke a foreign language, only interaction confidence subscale score was found to be significantly high.

Conclusion: In this study, the cultural sensitivity level of the students was found to be at a good level. It was determined that cultural sensitivity was higher among the students who had interaction with people from different cultures, whose opinions of their jobs changed positively during their education, who wanted to attend student exchange programs and who spoke a foreign language. Based on these results, the promotion of collaborations in order to create opportunities allowing students to interact with individuals from different cultures could be offered. In addition, supporting them to improve their language qualifications and facilitating the participation of more students in student exchange programs abroad might be considered. Moreover, the duration and quality of education given about culture should be re-evaluated.

GİRİŞ

Her kültürün kendine özgü değer yargıları, yaptırımları, ön yargıları, olayları algılayışı, kendine özgü gelenek ve görenekleri, inançları, değerleri ve alışkanlıkları bulunmaktadır (Güvenç, 1999). Bu nedenle toplumlar arasında kültürel olarak farklılıklar söz konusudur. Bununla birlikte insanların, kendi kültürel varlıklarını açıkça ifade etmeleri temel insan hakkıdır (Tortumluoğlu, 2004). Farklı kültürlere sahip olan insanların, sağlık gereksinimleri de farklılık gösterebilir. Bu nedenle bütüncül bakımın sağlanmasında, sağlık gereksinimlerine yönelik tüm girişimlerin kültürel veriler üzerine temellenmesi gereklidir (Taşçı, 2014). Bireye kültürel özelliklerini göz önünde bulundurarak bakım verme, sağlık eşitsizliklerini gidermek için de önemli bir stratejidir (Horvat, Horey, Romios ve Kis-Rigo, 2014). Sağlık profesyonellerinin, kültürel farklılıkları ve değerleri tanıması, bireylerin ve grupların gelenek ve göreneklerini göz önünde bulundurması, sağlık ihtiyaçlarını anlaması ve müdahalelerini bakım verdikleri bireylerin kültürleriyle uyumlu hale getirmeleri gerekir (Meydanlıoğlu, Ankan ve Gözüm, 2015). Diğer kültürlerin dinamiklerini anlayabilen sağlık profesyonelleri, sağlık hizmeti verdikleri bireylerin kültürleriyle ilişkili davranış modellerini ve bunun sağlıklar üzerindeki etkisini değerlendirebilirler (Ruddock ve Turner, 2007).

Günümüzde çok kültürlü ve küreselleşen toplumlarda, kültürlerarası duyarlılığa gösterilen dikkat artmıştır. Kültürlerarası duyarlılık, kültürlerarası iletişim becerisinin bir parçasıdır ve "kültürlerarası farklılıkları anlamada, kabul etmede ve takdir etmede kendi motivasyonunu sağlamak için gerekli olan aktif istek" olarak tanımlanmaktadır (Bulduk, Tosun ve Ardiç, 2011). Kültürel duyarlılık etkin iletişim, etkin girişim ve artan memnuniyet gibi olumlu sonuçlardan dolayı sağlık hizmetlerinin kalite-

tesini arttırmaktadır (Foronda, 2008; Zions, Zions, Harrison ve Bellinger, 2003).

Sağlık profesyoneli yetiştiren eğitim kurumları, çok kültürlü toplumların sağlık ihtiyaçlarını karşılamak için kültürel sorunlara duyarlı ve bunlardan haberdar olan öğrenciler yetiştirmelidirler (Rew, Becker, Cookston, Khosropour ve Martinez, 2003). Lisans düzeyinde eğitim veren hemşirelik programları da, farklı kültürel birikime sahip hastaların ihtiyaçlarını karşılamak için öğrencileri kültürel açıdan duyarlı olmaya hazırlamalıdır (Roland, 2002). Hemşirelerin bakım verirken her bireyin farklı bir kültüre sahip olduğunu ve kendi kültürüne uygun bir bakım alma isteğinin olacağını bilmesi gereklidir. Hastanın davranış, inanç ve önyargılarının farkında olmak, hemşirelik bakım kalitesini artırır (Tannverdi, 2017; Vydellingum, 2006). Hemşire ve hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmalarda, kültürel duyarlılığın planlı girişimlerle kazandırılacağı gösterilmiştir (Beach ve ark., 2005; Berlin, Nilsson ve Törnkvist, 2010).

Hemşireler birlikte çalıştıkları sağlık profesyonellerin kültürel duyarlılıklarından da etkilenebilirler. Çünkü sağlık hizmeti farklı sağlık profesyonelleri tarafından işbirliği içinde yürütülmektedir. Diğer konularda olduğu gibi kültürel duyarlılık konusunda da birbirlerini etkilemeleri olasıdır. Bu nedenle sadece hemşirelerin kültürel duyarlılıklarına odaklanmak yeterli olmayabilir. Diğer sağlık profesyoneli yetiştiren eğitim kurumlarının da kültürel duyarlılık kazandırıp kazandırmadığının değerlendirilmesi önemlidir.

Değişen demografik eğilimlerle birlikte küreselleşme, bizi farklı nüfus ihtiyaçlarına cevap verebilmemizi sağlayacak şekilde sağlık alanındaki eğitimde kültürel duyarlılığı kazandırıp kazandırmadığımızı değerlendirmeye zorlamıştır (Ruddock ve Turner, 2007). Kültürel duyarlılık eğitimi sadece sağlık profesyonellerinde açık fikirlilik ve kültürel farkındalığı

arttırmakla kalmaz aynı zamanda bireylerin çok kültürlülüğü anlamasına ve farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurmasına da olanak tanır (Hughes ve Hood, 2007; Lim, Downie ve Nathan, 2004). Bu nedenle, sağlık profesyonellerinin kültürel duyarlılıklarını geliştirerek mezun etmek çok önemlidir (Ruddock ve Turner, 2007; Meydanlioğlu ve ark., 2015). Sağlıkla ilgili bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerinin kültürel duyarlılık düzeylerini ve bunu etkileyen faktörlerin belirlenmesi, kültürel duyarlılık konusunda verilen eğitimin süresi ve yöntemi ile ilgili daha etkili stratejiler geliştirilmesine yardımcı olabilir. Sağlıkla ilgili bölümlerde verilen eğitimin kültürel duyarlılık konusunda farklılık yaratıp yaratmadığını belirlemek için okula yeni başlayan ve son sınıf öğrencilerinin karşılaştırılması yararlı olabilir.

Türkiye’de daha önce bu konuya ilişkin hemşirelik ve tıp fakültesi öğrencileri ile yapılan birkaç çalışma bulunmaktadır (Bulduk ve ark., 2011; Bulduk, Usta ve Dinçer, 2017; Meydanlioğlu ve ark.,2015). Buna karşın hemşirelik, tıp ve fizik tedavi ve rehabilitasyon öğrencilerinin birlikte ele alındığı çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışma bir üniversitenin tıp fakültesi, sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümü, fizik tedavi ve rehabilitasyon yüksek okulu 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin kültürel duyarlılık düzeylerini ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma Soruları

- 1) Sağlıkla ilgili bölümlerde okuyan öğrencilerin kültürel duyarlılık düzeyleri nedir?
- 2) Sağlıkla ilgili bölümlerde okuyan öğrencilerin kültürel duyarlılık düzeylerini etkileyen faktörler nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Araştırma kesitsel tipte yapıldı.

Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, bir devlet üniversitesinin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümü, fizik tedavi ve rehabilitasyon yüksekokulu ve tıp fakültesinde öğrenim gören 1. ve 4. sınıf okuyan 1127 öğrenci oluşturdu. Örneklem seçimine gidilmedi ve evrenin tamamına ulaşılması hedeflendi. Ancak katılmayı kabul eden ve verilerin toplandığı dönemde okula devam eden 523 öğrenci çalışmaya alındı.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, tanıtıcı bilgi formu ve Kültürler Arası Duyarlılık Ölçeği kullanılarak toplandı.

Tanıtıcı Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından oluşturulan bu form; cinsiyet, yaş, bölüm, eğitim görülen sınıf, anne ve babanın eğitim düzeyi, gelir düzeyi algısı, yaşanan bölge, mesleği seçme nedenleri, mesleğe bakış açısı, yabancı dil bilme, farklı kültürdeki insanlarla bir arada olma ve eğitimsel aktivitelerde bulunma deneyimi ve farklı kültürdeki insanlara bakış açısını içeren sorulardan oluşmaktadır.

Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği (KDÖ): KDÖ, Chen ve Starosta (2000) tarafından geliştirilmiş, Bulduk ve ark. (2011) tarafından Türkçe’ye uyarlanmıştır. Ölçek, kültürlerarası duyarlılık için gerekli beş duygusal boyutu içermektedir (Bulduk ve ark. , 2011; Chen ve Starosta, 2000). Ölçek İletişimde Sorumluluk Boyutu (1, 11, 13, 21, 22, 23 ve 24. maddeler), Kültürel Farklılıklara Saygı Boyutu (2, 7, 8, 16, 18 ve 20. maddeler), İletişimde Kendine Güvenme Boyutu (3, 4, 5, 6 ve 10. maddeler), İletişimden Hoşlanma Boyutu (9, 12 ve 15. maddeler) ve İletişimde Dikkatli Olma boyutu (14, 17 ve 19. maddeler)’ndan oluşmaktadır. Ölçeğin 2, 4, 7, 9, 12, 15, 18, 20 ve 22. maddeleri ters olarak kodlanmaktadır. KDÖ, (1) kesinlikle katılmıyo-

rum, (2) katılmıyorum, (3) kararsızım, (4) katılıyorum ve (5) kesinlikle katılıyorum şeklinde 5'li likert tipi bir derecelendirmeye sahiptir. Ölçekten alınan toplam puanın artması kültürlerarası duyarlılık düzeyinin arttığını göstermektedir. Bulduk, Tosun ve Ardiç (2011) tarafından yapılan geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.72 bulunmuştur (Bulduk ve ark., Tosun ve Ardiç, 2011; Chen ve Starosta, 2000). Bu çalışmada cronbach alfa değeri 0.85 bulunmuştur.

Araştırmanın verileri Nisan-Mayıs 2017 tarihleri arasında öğrencilerin ders dışı zamanlarında toplandı. Araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere anket formu dağıtılarak araştırmacılar gözetiminde doldurmaları istendi. Anket formunun uygulanması ortalama 15-20 dakika sürdü.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma öncesi, Pamukkale Üniversitesi Tıbbi Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı (20/04/2017, 60116787-020/26145), öğrencilerin öğrenim gördüğü fakültelerin dekanlıklarından ve yükseköğretim müdürlüğünden yazılı izin alındı. Veri toplama öncesi öğrencilere de bilgilendirme yapılarak izinleri alındı.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 16.0 (Statistical Package of Social Sciences Inc.; Chicago, IL, ABD) paket programı ile değerlendirildi. Tanımlayıcı özelliklerin değerlendirilmesinde sayı, yüzdelik dağılımları, ortalama ve standart sapmadan yararlanıldı. Normal dağılım gösteren verilerin değerlendirilmesi ikili gruplarda t testi, ikiden fazla gruplarda tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile yapıldı. Anlamlılık $p < 0.05$ düzeyinde değerlendirildi.

BULGULAR

Bu çalışmada öğrencilerin yaş ortalaması 21.15 ± 2.3 , %68.8'i kız idi, %49.7'si 1. sınıfta,

Tablo 1. Öğrencilerin tanıtıcı özellikleri ve kültürel etkileşim durumlarının dağılımı

Özellikler	Sayı	%
Yaş (Ort±SS) 21.15±2.35		
Cinsiyet		
Kadın	360	68.8
Erkek	163	31.2
Bölüm		
Hemşirelik	252	48.2
Fizik tedavi ve rehabilitasyon	102	19.5
Tıp	169	32.3
Sınıf		
1. Sınıf	260	49.7
2. Sınıf	263	50.3
Bölümü tercih etme durum		
İsteyerek	393	75.1
İstemeyerek	130	24.9
Mesleği seçme nedeni		
İş bulma kolaylığı	202	38.6
İstediğim bir meslek olması	221	42.3
Ailemin isteği	56	10.7
Öğretmenlerimin yönlendirmesi	15	2.9
Diğer	29	5.5
Daha önce yaşadığı bölge		
Metropol (İstanbul, Ankara, İzmir)	61	11.7
İl	263	50.3
İlçe, köy, Bucak	194	37.1
Yurt dışı	5	1.0
Şu anda kaldığı yer		
Ailesiyle	160	30.6
Yurtta	191	36.5
Evde arkadaşıyla	166	31.7
Diğer	6	1.2
Başka kültürlerden insanlarla bir arada olma		
Evet	376	71.9
Hayır	147	28.1
Yabancı dil bilme		
Evet	257	49.1
Hayır	266	50.9
Öğrenci değişim programlarına katılmayı isteme		
Evet	352	67.3
Hayır	171	32.7
Kültür konusunda eğitim alma		
Evet	193	36.9
Hayır	330	63.1
Yurt dışında çalışmayı isteme durumu		
Evet	348	66.5
Hayır	175	33.5

Tablo 2. KDÖ ve alt boyutlarının puan ortalamalarının dağılımı

Alt Boyutlar	n	Ortalama±SS	Minimum	Maksimum
Etkileşimde sorumluluk	523	3.88±0.64	1.43	7
Kültürel farklılıklara saygı	523	3.95±0.66	1.33	5
Etkileşimde kendine güven	523	3.48±0.69	1	5
Etkileşimden hoşlanma	523	3.61±0.81	1	5
Etkileşimde dikkatli olma	523	3.76±0.68	1	5
Toplam	523	3.76±0.51	1.58	4.95

SS: standart sapma

%50.3'ü 4. sınıfta okumaktaydı. Öğrencilerin %48.2'si hemşirelik, %32.3'ü tıp fakültesi ve %19.5'i fizik tedavi ve rehabilitasyon bölümü öğrencisiydi. Çoğunluğu (%75.1) bölümlerini isteyerek tercih ettiğini, %42.3'ü istediği meslek olması, %38.3'ü ise iş bulma kolaylığı nedeniyle bölümlerini tercih ettiğini ifade etti. Öğrencilerin yarısı (%50.3) daha önce il merkezinde yaşadığını, %36.5'i şu anda yurttan kaldığını, %31.7'si evde arkadaşı/arkadaşları ile %30.6'sı ise ailesiyle yaşadığını ifade etti. Öğrencilerin çoğunluğu (%71.9) başka kültürlerden insanlarla bir arada olduğunu, yarısına yakını (%49.1) yabancı dil bildiğini ve yarısından çoğu da (%67.3) öğrenci değişim programlarına katılmayı istediğini ifade etti. Bunun yanında yarıdan çoğu (%63.1) kültür konusunda eğitim almadığını ve %66.5'i yurt dışında çalışmak istediğini ifade etti (Tablo 1).

Bu çalışmada öğrencilerin KDÖ puan ortalamaları 3.88±0.64 olarak bulundu. Alt boyutlar arasında Kültürel Farklılıklara Saygı alt boyutu en yüksek puanı (3.95±0.66) alırken, bu boyutu sırasıyla Etkileşimde Sorumluluk (3.88±0.64), Etkileşimde Dikkatli Olma (3.76±0.68) ve Etkileşimden Hoşlanma (3.61±0.81) izlemiştir. Etkileşimde Kendine Güven (3.48±0.69) alt boyutu ise en düşük puanı aldı (Tablo 2).

Tablo 3 ve 4'te öğrencilerin bireysel özelliklerine göre KDÖ toplam puanı ve alt ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması görülmektedir. Buna göre; cinsiyetin KDÖ toplam puanının

yanında, etkileşimde sorumluluk, kültürel farklılıklara saygı gösterme ve etkileşimde dikkatli olma alt boyutlarını da etkilediği belirlendi (t=2.410, p=0.01). Kız öğrencilerin puan ortalamaları erkek öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek bulundu. Öğrencilerin bulunduğu bölümü isteyerek tercih edip etmediği KDÖ puan ortalamalarını etkilemezken, eğitimleri süresince mesleklerine bakış açıları olumlu yönde değişen öğrencilerin KDÖ toplam puanlarının (F=3.920, p=0.020) yanında Etkileşimde Kendine Güven (F=5.013, p=0.007) ve Etkileşimde Hoşlanma (F=4.397, p=0.013) alt boyut puanlarının da anlamlı olarak daha yüksek olduğu belirlendi. Öğrencilerin bulunduğu sınıfın, mesleği seçme nedeninin ve en uzun süre yaşadığı yerleşim yerinin ise kültürel duyarlılık toplam puanı ve alt boyut puanları üzerinde etkili olmadığı saptandı (Tablo 3).

Bu çalışmada, farklı kültürden insanlarla bir arada olan öğrencilerin KDÖ toplam puanının (F=7.719, p=0.000) ve tüm alt boyut puanlarının anlamlı olarak (p=0.000) daha yüksek olduğu belirlendi. Benzer şekilde uluslararası öğrenci değişim programlarına katılmak isteyen öğrencilerin de KDÖ toplam puanı (F=3.924, p=0.000) ve Etkileşimde Hoşlanma alt boyut dışındaki tüm alt boyut puanlarının anlamlı olarak daha yüksek bulundu (p=0.000). Yabancı dil bilen öğrencilerin ise sadece Etkileşimde Kendine Güven alt boyut puanı anlamlı olarak daha yüksek bulundu

Tablo 3. Tanımlayıcı özelliklere göre KDÖ ve alt boyutları puan ortalamalarının karşılaştırılması

Tanımlayıcı Özellikler	KDÖ Alt Boyutları					
	Etkileşimde sorumluluk	Kültürel farklılıklara saygı gösterme	Etkileşimde kendine güven	Etkileşimde hoşlanma	Etkileşimde dikkatli olma	Skala toplam
	Ort(SS)	Ort(SS)	Ort(SS)	Ort(SS)	Ort(SS)	Ort(SS)
Cinsiyet						
Kadın	3.93 (0.59)	4.03 (0.60)	3.45 (0.68)	3.62 (0.74)	3.82 (0.63)	3.80 (0.46)
Erkek	3.76 (0.72)	3.76 (0.75)	3.53 (0.70)	3.59 (0.96)	3.62 (0.76)	3.67 (0.61)
t	2.672	4.04	-1.214	0.315	2.853	2.410
p	0.008	0.000	0.225	0.753	0.005	0.01
Sınıf						
1.sınıf	3.48 (0.69)	3.94 (0.68)	3.45 (0.68)	3.58 (0.83)	3.71	3.74 (0.53)
4.sınıf	3.91 (0.58)	3.96 (0.64)	3.50 (0.69)	3.65 (0.79)	3.80	3.79 (0.50)
t	-1.300	-272	-767	-917	-1.430	-1.189
p	0.194	0.785	0.444	0.359	0.153	0.235
Bölümü tercih etme durumu						
İsteyerek	3.90 (0.62)	3.96 (0.63)	3.48 (0.67)	3.61 (0.79)	3.75 (0.67)	3.77 (0.49)
İstemeyerek	3.80 (0.67)	3.92 (0.74)	3.46 (0.75)	3.62 (0.88)	3.77 (0.72)	3.73 (0.58)
t	1.576	0.603	0.385	-0.129	-0.355	0.801
p	0.116	0.547	0.700	0.897	0.723	0.423
Mesleği seçme nedeni						
İş bulma kolaylığı	3.81 (0.65)	3.87 (0.64)	3.43 (0.68)	3.52 (0.80)	3.72 (0.63)	3.70 (0.50)
İsteği meslek olması	3.95 (0.59)	4.01 (0.62)	3.52 (0.68)	3.64 (0.72)	3.78 (0.69)	3.82 (0.48)
Ailenin isteği	3.83 (0.64)	3.95 (0.75)	3.48 (0.69)	3.73 (0.89)	3.71 (0.77)	3.76 (0.56)
Öğretmen yönlendirme	3.65 (0.78)	3.84 (0.78)	3.25 (0.69)	3.66 (0.93)	3.84 (0.72)	3.64 (0.57)
Diğer	3.96 (0.78)	4.02 (0.80)	3.58 (0.77)	3.79 (0.96)	3.85 (0.73)	3.86 (0.68)
F	1.938	1.390	0.995	1.435	0.478	1.868
p	0.103	0.236	0.415	0.221	0.752	0.115
En uzun yaşadığı yer						
Metropol	3.89 (0.66)	3.89 (0.64)	3.53 (0.73)	3.54 (0.91)	3.72 (0.80)	3.75 (0.58)
İl	3.89 (0.63)	3.99 (0.66)	3.50 (0.70)	3.64 (0.85)	3.76 (0.66)	3.7 (0.52)
İlçe, bucak, köy	3.86 (0.64)	3.91 (0.66)	3.42 (0.65)	3.59 (0.73)	3.77 (0.67)	3.73 (0.49)
F	0.175	1.016	1.015	0.481	0.122	0.598
p	0.840	0.363	0.363	0.619	0.885	0.550

Tablo 3. Tanımlayıcı özelliklere göre KDÖ ve alt boyutları puan ortalamalarının karşılaştırılması (Devamı)

Tanımlayıcı Özellikler	KDÖ Alt Boyutları					
	Etkileşimde sorumluluk	Kültürel farklılıklara saygı gösterme	Etkileşimde kendine güven	Etkileşimde hoşlanma	Etkileşimde dikkatli olma	Skala toplam
	Ort(SS)	Ort(SS)	Ort(SS)	Ort(SS)	Ort(SS)	Ort(SS)
Şuan nerede kaldığı						
Aile	3.83 (0.62)	3.93 (0.64)	3.43 (0.72)	3.51 (0.85)	3.72 (0.61)	3.72 (0.50)
Yurt	3.86 (0.66)	3.92 (0.65)	3.48 (0.65)	3.60 (0.79)	3.80 (0.67)	3.76 (0.50)
Evde arkadaşıyla	3.93 (0.62)	3.99 (0.67)	3.53 (0.70)	3.73 (0.79)	3.74 (0.75)	3.81(0.54)
Diğer	4.02 (0.68)	4.02 (1.10)	3.23 (0.54)	3.72 (0.85)	3.88 (0.77)	3.80 (0.67)
F	0.878	0.414	0.838	2.022	0.558	0.974
p	0.405	0.743	0.474	0.110	0.643	0.405
Mesleğe bakış açısı						
Olumlu değişti	3.91 (0.59)	3.99 (0.64)	3.54 (0.68)	3.69 (0.79)	3.78 (0.67)	3.81 (0.49)
Olumsuz değişti	3.84 (0.63)	3.87 (0.63)	3.43 (0.70)	3.51 (0.81)	3.81 (0.70)	3.71 (0.51)
Hiçbir fikrim yok	3.82 (0.76)	3.88 (0.73)	3.30 (0.67)	3.45 (0.85)	3.61 (0.67)	3.66 (0.55)
F	0.906	1.896	5.013	4.397	2.796	3.920
p	0.405	0.151	0.007	0.013	0.062	0.020

(F=3.489, p=0.001). Kültür konusunda eğitim almanın ise öğrencilerin kültürel duyarlılık düzeyini etkilemediği belirlendi (p>0.05).

TARTIŞMA

Bu çalışmada öğrencilerin KDÖ puan ortalamaları 3.88 ± 0.64 olarak belirlendi. Bu puan "katılıyorum" derecesine çok yakın olup öğrencilerin kültürel duyarlılıklarının iyi olduğu şeklinde yorumlandı. Türkiye'de daha önce yapılan çalışmalarda kültürel duyarlılık puan ortalamaları (3.23-3.74) daha düşük bulunmuştur (Bulduk ve ark., 2011; Bulduk ve ark., 2017; Meydanlıoğlu ve ark., 2015). Bu çalışmada daha yüksek bulunmasının nedeni, her geçen gün farklı kültürlerden gelen öğrenci sayısının artması ve ders olarak her bölümde yer alması da kültür konusuna müfredatlarda daha sık vurgu yapılması olabilir. Bunun yanında üni-

versitenin yer aldığı şehrin göç alıyor olması, üniversitede farklı illerden ve yurt dışından gelen öğrencilerin bulunması da etkilemiş olabilir.

Tıp, hemşirelik ve fizik tedavi ve rehabilitasyon eğitimi alan öğrencilerin kültürel duyarlılık düzeylerini ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada kültürel duyarlılık düzeyleri açısından bölümler arasında anlamlı bir fark bulunmadı. Meydanlıoğlu ve ark.'nın (2015) tıp ve hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada da benzer şekilde öğrencilerin okuduğu bölümün kültürel duyarlılıklarını etkilemediği belirlenmiştir. Bu sonuçlardan farklı olarak Bulduk ve ark.(2011) tarafından yapılan çalışmada hemşirelik bölümü öğrencilerinin kültürel duyarlılık düzeyleri tıp fakültesi öğrencilerinden daha yüksek bulunmuştur. Yine Bulduk ve ark.'nın (2017) ön lisans programları olan çocuk gelişimi, ilk ve acil yardım

Tablo 4. Öğrencilerin kültürel etkileşim durumlarına göre KDÖ ve alt boyutları puan ortalamalarının karşılaştırılması

Kültürel etkileşim durumu	KDÖ Alt Boyutları					
	Etkileşimde sorumluluk	Kültürel farklılıklara saygı gösterme	Etkileşimde kendine güven	Etkileşimde hoşlanma	Etkileşimde dikkatli olma	Skala toplam
	Ort(SS)	Ort(SS)	Ort(SS)	Ort(SS)	Ort(SS)	Ort(SS)
Farklı kültürden insanlarla bir arada olma						
Evet	3.94(0.61)	4.01(0.64)	3.53 (0.66)	3.66 (0.80)	3.79 (0.66)	3.82 (0.49)
Hayır	3.31 (0.60)	3.46 (0.61)	2.99 (0.74)	3.20 (0.77)	3.45 (0.83)	3.28 (0.43)
t	7.313	6.070	5.691	4.023	3.607	7.719
p	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Değişim programına katılmayı isteme						
Evet	3.95 (0.59)	4.02 (0.64)	3.55 (0.65)	3.64 (0.80)	3.80 (0.66)	3.83 (0.48)
Hayır	3.73 (0.70)	3.79 (0.67)	3.33 (0.74)	3.55 (0.83)	3.66 (0.72)	3.63 (0.55)
t	3.465	3.750	3.330	1.172	3.924	3.924
p	0.01	0.000	0.001	0.242	0.000	0.000
Yabancı dil bilme						
Evet	3.89 (0.69)	3.92 (0.71)	3.58 (0.67)	3.67 (0.84)	3.69 (0.72)	3.78 (0.54)
Hayır	3.87 (0.58)	3.97 (0.61)	3.37 (0.69)	3.56 (0.79)	3.82 (0.64)	3.75 (0.49)
t	0.364	-906	3.489	1.530	-2.166	0.748
p	0.716	0.365	0.001	0.127	0.31	0.454
Kültür konusunda eğitim alma durumu						
Evet	3.87 (0.63)	3.93 (0.66)	3.53 (0.74)	3.68 (0.81)	3.78 (0.69)	3.78 (0.54)
Hayır	3.88 (0.64)	3.96 (0.66)	3.44 (0.66)	3.57 (0.81)	3.74 (0.68)	3.75 (0.50)
t	-247	-5.29	1.484	1.377	629	0.530
p	0.805	597	0.138	0.169	0.530	0.597

ve yaşlı bakımı bölümü öğrencileri ile yaptıkları bir çalışmada çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin kültürel duyarlılık puanlarının anlamlı olarak daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Hemşirelik müfredatında kültür konusu birkaç derste birkaç saatlik konu olarak yer almaktadır. Buna karşın hemşirelik öğrencilerinin kültürel duyarlılık düzeylerinde anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Bu sonuç hemşirelik müfredatında kültür konusunun içeriği ve öğretim yöntemleri konusunda yeniden bir değerlendirme gereğini işaret etmektedir.

Bu çalışmada kız öğrencilerin puan ortalamaları erkek öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek bulundu. Daha önce yapılan iki çalışmada (Bulduk ve ark., 2017; Polat ve Barka, 2012) cinsiyetin kültürel duyarlılığı etkilemediği belirlenmişken, bir çalışmada etkilediği belirlenmiştir (Meydanlıoğlu ve ark., 2015). Bu sonuç, cinsiyetin kültürel duyarlılığı etkileyen bir değişken olduğunu söyleyebilmemiz için daha fazla çalışmaya gereksinim olduğunu göstermektedir.

Eğitimi süresince mesleklerine bakış açıları olumlu yönde değişen öğrencilerin

kültürel duyarlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu görüldü. Eğitimleri süresince mesleklerine bakış açıları olumlu yönde değişen öğrencilerin lisans eğitimleri süresince olumlu yönde değişim yaşadıklarını söyleyebiliriz. Bu nedenle kültürel duyarlılıklarının da olumlu yönde değişmesi beklendik bir sonuçtur. Fakat Bulduk ve ark.'nın (2017) yaptığı çalışmada mesleğe bakış açısının olumlu yönde değişmesi kültürel duyarlılığı etkilememiştir. Yapılan diğer çalışmalarda bu değişkene ilişkin veriye rastlanmamıştır.

Bu çalışmada, farklı kültürlerden insanlarla bir arada bulunmuş öğrencilerin kültürel duyarlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlendi. Bulduk ve ark.'nın (2017) yaptıkları çalışmada da farklı kültürlerle etkileşimde bulunanlarda kültürlerarası duyarlılık düzeyi anlamlı olarak daha yüksek bulundu. Meydanlıoğlu ve ark.'nın (2015) yaptığı çalışmada farklı kültürlerden bireylerle etkileşime giren kişilerin etkileşimde sorumluluk, etkileşimde hoşlanma ve etkileşimde güven boyut puanları anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. Farklı ülkelerde farklı öğrenci gruplarıyla yapılan birkaç çalışmada bu bulguyu destekler niteliktedir (Banos, 2006; Roh, 2014; Sherrill, Mayo, Truong, Pribonic ve Schalkoff, 2016). Bu sonuç, öğrencilerin kültürel duyarlılık düzeyini artırmada, öğrencilere farklı kültürlerden gelen bireylerle etkileşimde bulunabilecekleri deneyim fırsatı yaratmanın önemini göstermektedir.

Araştırmanın yapıldığı üniversitede öğrenci değişim programlarına katılan öğrenci sayısının az olması nedeniyle öğrencilere, "Öğrenci değişim programlarına katıldınız mı?" sorusu yerine "Öğrenci değişim programlarına katılmak ister misiniz?" sorusu yöneltildi. Bu soruya evet cevabını veren öğrencilerin kültürel duyarlılık düzeyleri anlamlı olarak daha yüksek bulundu. Bunun nedeni; farklı kültürleri, dilleri öğrenmeye istekli olan öğrencilerin

öğrenci değişim programlarına katılmak istemesi olabilir. Ruddock ve Turner (2007) yurt dışı öğrenci programlarının kültürel duyarlılığı artırması için gönderilecek öğrencilerin farklı kültürleri öğrenmeye açık, esnek olmaları açısından değerlendirilmesinin önemine vurgu yapmışlar. Türkiye'de yapılan iki çalışmada öğrenci değişim programına katılmanın kültürel duyarlılık düzenini etkilemediği belirlenmiş (Bulduk, Usta ve Dinçer, 2017; Meydanlıoğlu ve ark., 2015). Ruddock ve Turner (2007) yaptıkları çalışmada yurt dışı öğrenci değişim programının öğrencilerin kültürel duyarlılıklarını artırdığı belirlenmiştir. Fakat çalışmanın yazarları, yurt dışı öğrenci programlarına gönderilen öğrencilerin iyi değerlendirilmesi, programa hazırlanması ve program süresince öğrencilerin yönlendirilmesinin önemini vurgulamışlardır.

Yabancı dil bilen öğrencilerin ise sadece etkileşimde kendine güven alt boyut puanı anlamlı olarak daha yüksek bulundu. Yabancı dil bilmenin farklı kültürden bireylerle en temel düzeyde anlaşabilmenin ve onları anlayabilmenin temel enstrümanı olduğu bilinmektedir (Eğimli, 2011). Özellikle etkileşimde kendine güven alt boyut puanını etkilemesi de bu bilgiyi doğrular niteliktedir. Daha önce yapılan çalışmalarda yabancı dil bilmenin kültürel duyarlılığı etkilediği belirlenmiş (Bekiroğlu ve Balcı, 2014; Bulduk ve ark., 2017; Meydanlıoğlu ve ark., 2015; Sherrill ve ark., 2007). Bu sonuçlar yabancı bir dili bilme ve konuşma becerisine sahip olmanın kültürlerarası duyarlılık için önemli bir gereklilik olabileceğini göstermektedir.

Bu çalışmada kültür konusunda eğitimin öğrencilerin kültürel duyarlılık düzeyini etkilemediği belirlendi. Bu çalışmayla benzer şekilde Meydanlıoğlu ve ark. (2015) ve Altschuler, Sussman ve Kachur'ın (2003) çalışmalarında da kültür konusunda alınan eğitimin kültürel duyarlılık düzeyini etkilemediği belirlenmiştir.

Ülkemizde hemşirelik, tıp fakültesi ve fizik tedavi ve rehabilitasyon bölümü müfredatlarında kültür konusuna sınırlı yer verilmektedir. Literatürde kültür konusunda verilen eğitimin kültürel duyarlılık üzerinde etkili olabilmesi için uzun süreli olması gerektiği vurgulanmaktadır (Jeffreys ve Doğan, 2012). Kültürel duyarlılık, hem bilişsel hem de duyuşsal hazırlanmayı gerektiren bir süreçtir (Scholes ve Moore, 2000). Bu nedenle kültürel duyarlılığı geliştirmek için öncelikle öğrencinin farklı kültürlerden gelen bireylerle ilgili kişisel bariyerleri, algılarını etkileyen kişisel inanç ve tutumları tanımasını sağlayacak vaka sunumları, workshop gibi eğitim yöntemleri kullanılmalıdır (Hutnik ve Gregory, 2008; Tanrıverdi, 2017).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Toplumların giderek çok kültürlü yapıya dönüşmesi ve kültüre özgü yeterli bakımın verilmesi gerekliliği sağlık profesyonellerinin kültürel duyarlılıklarını gündeme getirmiştir. Bu nedenle, sağlıkla ilgili bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerinin kültürel duyarlılıklarını geliştirerek mezun etmek önemli hale gelmiştir. Bu çalışmada; tıp, hemşirelik ve fizik tedavi ve rehabilitasyon eğitimi alan öğrencilerin kültürel duyarlılık düzeyleri iyi düzeyde bulundu. Kız öğrencilerinin, farklı kültürden insanlarla etkileşimi olanların, eğitimleri süresince mesleklerine ilişkin görüşleri pozitif olarak değişenlerin, yurt dışı öğrenci değişim programlarına katılmak isteyen ve yabancı dil bilenlerin kültürel duyarlılıklarının daha yüksek olduğu belirlendi. Bu sonuçlara dayanarak; öğrencilere farklı kültürlerden gelen bireylerle etkileşimde bulunabilecekleri fırsatlar yaratılması, dil yeterliliğinin geliştirilmesi için desteklenmesi ve yurt dışı öğrenci değişim

programlarına daha fazla öğrenci katılımını sağlamak için işbirliklerin artırılması önerilebilir. Ayrıca kültür konusunda verilen eğitimin süresi ve niteliği tekrar değerlendirilmelidir. Öğrencilerin, farklı kültürlerden gelen bireylerle ilgili kişisel bariyerlerini, algılarını etkileyen kişisel inanç ve tutumları tanımasını sağlayacak vaka tartışmaları, workshop gibi eğitim yöntemlerinin kullanılması önerilebilir.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik komite onayı Pamukkale Üniversitesi'nden (20/04/2017, 60116787-020/26145) alınmıştır.

Hasta Onamı: Yazılı onam bu çalışmaya katılan öğrencilerden alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir – G.K.S.; Tasarım – G.K.A., A.K.; Denetleme – G.K.A., T.T.; Kaynaklar – G.K.A., G.T.Y., S.K.; Malzemeler – G.K.A., A.K.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi – G.K.A., S.K.; Analiz ve/veya Yorum – G.K.A., A.K., S.K.; Literatür Taraması – G.K.A., G.T.Y., S.K.; Yazıyı Yazan – G.K.A., A.K., S.K., T.T., G.T.Y.; Eleştirel İnceleme – G.K.A., A.K., T.T., G.T.Y., S.K.; Diğer – G.K.A., A.S., T.T., G.T.Y., S.K.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was received for this study from the ethics committee of Pamukkale University (20/04/2017, 60116787-020/26145).

Informed Consent: Written informed consent was obtained from students who participated in this study.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept – G.K.S.; Design – G.K.A., A.K.; Supervision – G.K.A., T.T.; Resources – G.K.A., G.T.Y., S.K.; Materials – G.K.A., A.K.; Data Collection and/or Processing – G.K.A., S.K.; Analysis and/or Interpretation – G.K.A., A.K., S.K.; Literature Search – G.K.A., G.T.Y., S.K.; Writing Manuscript – G.K.A., A.K., S.K., T.T., G.T.Y.; Critical Review – G.K.A., A.K., T.T., G.T.Y., S.K.; Other – G.K.A., A.S., T.T., G.T.Y., S.K.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Altschuler, L., Sussman, N. M., & Kachur, E. (2003). Assessing changes in intercultural sensitivity among physician trainees using the intercultural development inventory. *International Journal of Intercultural Relations*, 27(4), 387-401. [CrossRef]
- Banos, R. V. (2006). Intercultural sensitivity of teenagers: A study of educational necessities in catalonia. *Intercultural Communication Studies*, 15(2), 16-22.
- Beach, M. C., Price, E. G., Gary, T. L., Robinson, K. A., Gozu, A., Palacio, A., & Powe, N. R. (2005). Cultural competency: A systematic review of health care provider educational interventions. *Medical Care*, 43(4), 356. [CrossRef]
- Beagan, B. L. (2003). Teaching social and cultural awareness to medical students: "It's all very nice to talk about in theory, but ultimately it makes no difference". *Acad Med*, 78(6), 605-614. [CrossRef]
- Bekiroğlu, O., ve Balcı, Ş. (2014). Kültürlerarası iletişim duyarlılığının izlerini aramak: "İletişim Fakültesi öğrencileri örneğinde bir araştırma". *Türkiyat Araştırmaları Derg.* 35(1), 429-458. [CrossRef]
- Berlin, A., Nilsson, G., & Törnkvist, L. (2010). Cultural competence among Swedish child health nurses after specific training: A randomized trial. *Nursing & Health Sciences*, 12(3), 381-391. [CrossRef]
- Bulduk, S., Tosun, H., ve Ardiç, E. (2011). Türkçe Kültürler Arası Duyarlılık Ölçeği'nin hemşirelik öğrencilerinde ölçümsel özellikleri. *Türkiye Klinikleri J Med Ethics*, 19(1), 25-31.
- Bulduk, S., Usta, E., ve Dinçer, Y. (2017). Kültürlerarası duyarlılık ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Bir sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu örneği. *Düzce Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 73-77.
- Chen, G. M., & Starosta, W. (2000). The development and validation of the intercultural sensitivity scale. *Human Communication*, 3(1), 2-14. [CrossRef]
- Eğimli, A. T. (2011). Kültürlerarası yeterliliğin kazanılmasında kültürel farklılık eğitimlerinin önemi. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Derg.* 9(35), 207-213.
- Foronda, C. (2008). A concept analysis of cultural sensitivity. *Journal of Transcultural Nursing*, 19(3), 207-212. [CrossRef]
- Güvenç, B. (1999). İnsan ve Kültür. 8. Baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Horvat, L., Horey, D., Romios, P., & Kis-Rigo, J. (2014). Cultural competence education for health professionals. *Cochrane Database Syst Rev*, 5(5), CD009405. [CrossRef]
- Hughes, K., & Hood, L. (2007). Teaching methods and an outcome tool for measuring cultural sensitivity in undergraduate nursing students. *Journal of Transcultural Nursing*, 18(1), 57-62. [CrossRef]
- Hutnik, N., & Gregory, J. (2008). Cultural sensitivity training: Description and evaluation of a workshop. *Nurse Education Today*, 28(2), 171-178. [CrossRef]
- Jeffreys, M.R., & Dogan, E. (2012). Evaluating the influence of cultural competence education on students' transcultural self-efficacy perceptions. *Journal of Transcultural Nursing*, 23(2), 188-197. [CrossRef]
- Lim, J., Downie, J., & Nathan, P., (2004). Nursing students' self-efficacy in providing transcultural care. *Nurse Education Today*, 24(6), 428-434. [CrossRef]
- Meydanlioğlu, A., Arkan, F., & Gözüm, S. (2015). Cultural sensitivity levels of university students receiving education in health disciplines. *Adv in Health Sci Educ*, 20(5), 1195-1204. [CrossRef]
- Polat, S., & Barka, T.O. (2012). Multiculturalism and intercultural education: A comparative study with a sample of Swiss and Turkish Candidate Teacher. *World Applied Sciences Journal*, 18(9), 1180-1189.
- Rew, L., Becker, H., Cookston, J., Khosropour, S., & Martinez, S. (2003). Measuring cultural awareness in nursing students. *Journal of Nursing Education*, 42(6), 249-257.
- Roh, S.Z. (2014). A study on the factors affecting the intercultural sensitivity of middle and high school students in Korea. *Advanced Science and Technology Letters*, 47, 266-269. [CrossRef]
- Roland, A. (2002). Cultural encounter with the health care system and ethnic minorities. *Journal of Nursing Research*, 2, 17-21.
- Ruddock, H.C., & Turner, S. (2007). Developing cultural sensitivity: Nursing students' experiences of a study abroad programme. *Journal of Advanced Nursing*, 59(4), 361-369. [CrossRef]
- Scholes, J., & Moore, D. (2000). Clinical exchange: One model to achieve culturally sensitive care. *Nursing Inquiry*, 7(1), 61-71. [CrossRef]
- Sherrill, W. W., Mayo, R. M., Truong, K.D., Pribonic, A. P., & Schalkoff, C. A. (2016). Assessing medical student cultural competence: What really matters. *Int J Med Educ*, 7, 248-254. [CrossRef]
- Tanrıverdi, G. (2017). Hemşirelerde kültürel yeterliliği geliştirmeye yönelik yaklaşım ve öneriler. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 25(3), 227-236.
- Taşçı, S. (2014). Sağlık ve hastalığı etkileyen kültürel faktörler Ed: Seviğ, Ü., Tanrıverdi, G. *Kültürlerarası Hemşirelik* kitabı içinde (s. 24-40). İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık.
- Tortumluoğlu, G. (2004). Transkültürel Hemşirelik ve Kültürel Bakım Modeli Örnekleri. *C.Ü.Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 8(2), 47-57.
- Vydelingum, V. (2006). Nurses' experiences of caring for South Asian Minority ethnic patients in a general hospital in England. *Nursing Inquiry*, 13(1), 23-32. [CrossRef]
- Zionts, L. T., Zionts, P., Harrison, S., & Bellinger, O. (2003). Urban African American families' perceptions of cultural sensitivity within the special education system. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 18(1), 41-50. [CrossRef]